

f) *Írás.* Írásuk a rovás-írás volt. Késsel fapálcákra róták a betűket balról jobbra (így jobban kézre esett.) Hazánkban még századokon át ismeretes volt a rovásírás.

g) *Költészet.* Kedveltek voltak a hősmondák, népmesék, népdalok, melyeket rendszerint lakomáik után hallgattak.

h) *Harcmodor, hadviselés.* Őseink főfoglalkozása a hadakozás volt. Ez győzelem esetén gazdag zsákmányhoz juttatta őket. Győzelemhez viszont vitézség, bátorság, ügyesség kellett. Így vált vitéz lovas katonanemzetté a magyarság. Ijjal, nyíllal, parittyával, egyélű görbe karddal, fokossal és kopjával felfegyverkezve mindig támadásra rendezkedtek be; mint lovas nép védekezéshez csak végső esetben folyamodtak. *Harcmodorukat* az óvatosság, ravaszság jellemezte. *Harcuk* három részből állott: először messziről nyílzáport zúdítottak az ellenségre, hogy megzavarják annak tömött sorait. Ha ez sikerült s teljes volt a fejtelenség, húj, huj kiáltással az ellenségre rontottak és fokossal, lándzsával és karddal vívtak közelharcot. Végül az üldözés következett, amely az ellenség teljes megsemmisítéséig tartott. Ha azonban az ellenség erősebbnek bizonyult náluk, színlelt visszavonulással törbe csalták azt s azután hirtelen visszafordulással s meglepetésszerű támadással tönkreveték. A sereg ezredekre, századokra, tizedekre oszlott. Tíz ezred egy töményt alkotott. Fegyelmeztségük, gyorsaságuk meglepte a nyugati népeket s szinte tehetetlenül állottak a rettenthetetlen s vitéz lovasnéppel szemben.

III. Összefoglalás.

1940. október 4. hete.

Polgári jogok és kötelességek.

VIII. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A törvényhozás.

Nevelési cél: A közügyekben való részvétel kötelességünk.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A képviselőválasztásról tanultak felújítása.

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. Alkotmányos államokban a törvényhozást az államfő és az országgyűlés (nemzet) együttesen gyakorolják. Nálunk a királyi hatalom gyakorlása idején csak az olyan határozat vált törvénné, amelyet szabályszerűen kihirdettek. Sem a király, sem az országgyűlés egymagában érvényes törvényt nem alkothatott, hanem csak együttvéve a király és a nemzet.

A királyi hatalom gyakorlásának szünetelése óta a törvényhozó hatalmat előbb a nemzetgyűlés gyakorolta, 1927 óta pedig a magyar országgyűlés.

A magyar országgyűlés két házból áll: ú. m. a képviselőházból és a felsőházból.

A képviselőházban a választópolgárok által 5 évre választott képviselők vannak.

Országgyűlési képviselővé csak az választható, akinek országgyűlési képviselőválasztójoga van és életének 30. évét betöltötte, ha:

a) az országgyűlésnek, bármely törvényhatósági bizottságnak tagja vagy azoknak a választást megelőzően tagja volt, vagy

b) élethivatásszerű foglalkozása van, ami azt jelenti, hogy a választást megelőzően már legalább 5 év óta, ha pedig egyetemet vagy főiskolát végzett, legalább 1 év óta olyan foglalkozása van, amely után állami egyenes adót fizetett. Ugyanígy választhat nyugdíjat, vagy öregségi, vagy rokkantsági járadékot élvező; vagyonának jövedelméből magát fenntartó; továbbá valamely egyházi rendnek vagy egyházi testületnek élethivatásszerű tagja; végül olyan férfinak felesége, akinek élethivatásszerű állandó foglalkozása van.

A felsőház tagjai azok, akiket méltóságuk, vagy hivataluk alapján, választás, vagy kinevezés alapján illet meg a felsőházi tagság (1926. évi XXII. tc.)

Méltóságuk vagy hivataluk alapján tagjai a felsőháznak: az ország zászlósurai; a két koronaőr; a m. kir. Kúria elnöke és másodelnöke; a m. kir. Közigazgatási bíróság elnöke és másodelnöke. A budapesti kir. Itélőtábla elnöke; a koronaügyész; a m. kir. honvédség főparancsnoka (jelenleg megszűnt); a Magyar Nemzeti Bank elnöke. A vallásfelekezetek egyház-nagyjai közül Magyarország hercegprímása, a kalocsai és egeri érsek, a latin- és görögszertartású római katolikus megyés püspökök, a pannonhalmi főapát, a hazai két premontrei rend főnökei, a zirci apát, a kegyes tanítórend magyar főnöke és a székeskáptalanok nagyprépostjai; a református hitvallású egyháznak hivatalban legidősebb három szuperintendense (püspöke) és három főgondnoka; az ágostai hitvallású evangélikusok legidősebb két szuperintendense (püspöke), továbbá egyetemes felügyelője és hivatalban legidősebb kerületi felügyelője; az unitárius egyháznak hivatalban legidősebb egyik elnöke; a budai görögkeleti püspök és az izraelita vallásfelekezet hitközségei által életfogytiglan választott két lelkész (rabbi).

Választás alapján tagjai a felsőháznak az örökös főrendiházi tagság jogával felruházott hercegi, grófi és bárói családoknak felsőházi tagok választására jogosult tagjai; a vármegyei és városi törvényhatóságok által megválasztott és a felsőházba küldött tagok; a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi szervezeteknek, a tudományos és művészeti intézeteknek, főiskoláknak megválasztott és a felsőházba küldött tagjai.

Kinevezés alapján tagjai a felsőháznak azok, akiket az

államfő kiválóan érdemes állampolgárok közül a miniszterium felterjesztésére élethossziglan, vagy meghatározott időre felsőházi tagokul kinevez.

Az élethossziglan kinevezett felsőházi tagok száma 40-et meg nem haladhat.

A törvényjavaslatokat úgy a képviselőházban, mint a felsőházban be lehet nyújtani.

Az országgyűlés két háza által elfogadott törvényeket a kormányzó két ízben visszaküldheti újabb tárgyalásra, ha ez megtörtént 60 napon belül záradékkal és aláírásával ellátja és kihirdeti.

A felsőháznak is joga van a képviselőház által megszavazott törvényjavaslatot két ízben visszaküldeni, harmadszor a két testület közös gyűlésén határoznak az elfogadásról vagy elvetésről.

Az országgyűlés összehívása és feloszlatása a kormányzó jogkörébe tartozik, aki az országgyűlés ülésszakait bezárhatja és az országgyűlést elnapolhatja, sőt fel is oszlathatja.

A törvény az Országos Törvénytárban való közzététel után rendszerint 15. napra lép életbe.

III. Összefoglalás.

1940. október 3. hete.

Ének.

VII.—VIII. OSZTALY.

A tanítás anyaga: Vörösmarty—Egressy: Szózat.

Nevelési cél: a hazafias érzés elmélyítése.

Szemléltetés: táblai bemutatás, harmónium, énekléssel.

Vonatkoztatás: történelem, a Szózat szövegének magyarázata.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A mult órán tanult ének felújítása.

b) Élmény-nyújtás. A kassai-bevonulás felújítása. Megrendítő volt: mikor felhangzott Rákóczi városában 20 év után a Szózat... Hazádnak *rendületlenül* légy híve... Mit éreztek a felszabadítottak? Mit a felszabadítók? S mi, akik hallgattuk? Szívünk a torkunkban dobogott. Könnyel küzdöttünk... Harmóniumon eljátszom s énekelem a Szózat-ot.

c) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) A Szózat szövegének tárgyalása. (Különösen a érzelmi részeket emeljük ki.) A költemény első szakaszának szép elmondása, majd elmondatása.

b) Zenei elemek: 4/8. Minden ütemben négy nyolcadértékű hang van. Felújítás = tizenhatod, pontozott nyolcad értéke. (A pont fél értékkel megnyújtja az utána következő hangot.) Le-